

українському сімейному праві дозволить найкращим чином враховувати фактичні обставини справи при розірванні шлюбу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21. Ст. 135.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року № 2709-IV, (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 32, ст.422) // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
4. Council Regulation (EU) № 1259/2010 implementing enhanced cooperation in the area of the law applicable to divorce and legal separation // EUR-Lex // URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:343:0010:0016:en:PDF>.
5. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С Кузнєцової, Р. А. Майданика. – вид., переробл. і доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – с. 976.
6. Сафончик О. І. Правове регулювання припинення шлюбу в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 22 с.
7. Научно-практический комментарий Семейного кодекса Украины / Ю. С. Червоний и др.; под ред. Ю. С. Червоного. Киев: Истина, 2004. 515 с.
8. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. Цивільне право України: підручник [Текст]: в 2-х томах / кол. Авторів; за ред. Яновицької Г.Б., Кучера В.О.. – Львів «Новий світ-2000»: Юрінком Інтер, 2018. – 872 с.

Тищук Наталія Олексіївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ УКЛАДЕННІ ПРАВОЧИНІВ МАЛОЛІТНІМИ ТА НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ

Розвиток інформаційних технологій, перехід у онлайн-режим всіх сфер нашого життя, в тому числі і вчинення правочинів, обізнаності малолітніх та неповнолітніх осіб у використанні технологій та масового переходу на покупки в режимі онлайн, безготівкові форми розрахунків, впровадженням різного роду сервісів, які обслуговують дану сферу, обумовлює виникнення питання про співвідношення розширення фактичних можливостей малолітніх та неповнолітніх вчиняти правочини та вчинення їх в межах правових норм, а також про захист зазначених осіб від незаконних чи невігідних правочинів, вчинених під впливом як традиційних факторів (помилка, обман,

зловживання тощо), так і особливих факторів, які напряду пов'язані із застосуванням технологій (вчинення електронного правочину, ідентифікація особи та підтвердження обсягу дієздатності тощо).

Разом з тим, майже відсутні дослідження особливостей, які виникають при укладенні правочинів малолітніми та неповнолітніми особами, в тому числі через Інтернет. В цьому контексті виникає необхідність вивчення питання щодо захисту зазначених осіб від незаконних чи невігідних для дитини правочинів, вчинених під впливом як традиційних факторів (помилка, обман, зловживання тощо), так і особливих факторів, які напряду пов'язані із застосуванням технологій (вчинення електронного правочину, ідентифікація особи та підтвердження обсягу дієздатності тощо). Реальне розширення кола правочинів, які вчиняються малолітніми та неповнолітніми спричиняє розгляд питання щодо розширення їх обсягу дієздатності та забезпечення безпеки вчинення правочинів шляхом впровадження новітніх технологічних рішень.

На формування моральності особистості у віртуальній реальності досить сильно впливає фактична відсутність прив'язки контенту до моральних законів, моральних норм спільного існування людей, що зумовлено анонімністю та повною свободою від будь-яких обмежень Інтернет-середовища [1, с. 168]. Особливе значення це має для користування таким контекстом малолітніми та неповнолітніми особами, адже Інтернет, як соціальний інститут, має низку специфічних характеристик, що визначають процес соціалізації особи, яка відрізняється від традиційних соціальних інститутів (сім'ї, громадських організацій, освітніх та релігійних установ тощо). Тут має місце негативний вплив на індивідуальність та її формування (що проявляється в змінах психіки, психічного здоров'я, зрушеннях в цінностях, життєвих позиціях, орієнтирах, світогляді особистості тощо), наслідком чого є негативний вплив на суспільну свідомість.

Елементи негативного впливу Інтернету на поведінку малолітніх та неповнолітніх є, зокрема, у: блогах, соціальних мережах, мережових групах та інтернет-товариствах тощо, які чинять свого роду психологічний (моральний) тиск внаслідок несформованої психіки дитини, бажання відповідати конкретній інтернет-групі, страх бути приниженим, висміяним тощо. Особливої актуальності набули проблеми: подолання кібер-булінгу, наслідком якого може бути кіберсуїцид; вільного доступу до інформації девіантного характеру, яка пропагує антисоціальну поведінку, що може спричинити протиправну поведінку неповнолітнього; порушення особистих немайнових прав шляхом викладання на telegram-каналах або просто у

вільний доступ фото та відео психічного та фізичного насилля однолітків (побиття, фото провокаційного характеру внаслідок нетверезого стану) тощо. Великий вплив на бажання вчинити той чи інший правочин має реклама, яку можна спостерігати і при користуванні Інтернетом.

Малолітні та неповнолітні особи, які мають ще не сформовану психіку, не можуть розсудливо відділяти раціональне від «інформаційного сміття» та бажають «змагатися» з однолітками, якимось виділитися, або ж просто «хочуть те що є в рекламі», внаслідок чого намагаються вчинити правочини, на які законні представники ніколи б не дали згоди. Зокрема, на практиці є випадки вчинення правочинів дітьми на досить значні суми (наприклад, розпорядження коштами, подарованими на день народження), або обмін дорогими речами, на які не надано дозвіл законних представників, і які фактично є недійсними.

Вчинення правочинів може відбуватися не лише при використанні спеціальних інтернет-сторінок зареєстрованих юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, але й при використанні соціальних мереж, найбільш розповсюдженими з яких нині є Facebook, YouTube, Twitter, Instagram, Telegram та інші. Вчинення правочинів з використанням соціальних мереж є досить розповсюдженим серед малолітніх та неповнолітніх осіб, отже і зловживань тут може бути досить багато (наприклад, введення в оману щодо якості товару; шахрайство при внесенні авансу чи передплати; проведення різного роду челенджів, наслідком яких може бути порушення особистих немайнових прав або завдання шкоди здоров'ю; схилення до вживання заборонених напоїв тощо; порушення норм щодо обробки персональних даних та інше).

Складність забезпечення ефективності правового регулювання Інтернету полягає не лише у відсутності систематизованого або узгодженого законодавства щодо регулювання відповідних відносин, але й в об'єктивних особливостях та закономірностях функціонування самого Інтернету, які фактично «дозволяють» будь-кому анонімно робити в мережі що завгодно. Фактична неможливість законного притягнення до юридичної відповідальності правопорушників у мережі Інтернет, що особливо проявляється на прикладі адміністративної та кримінальної відповідальності, зумовлює безмежну свободу дій, яку нині можна спостерігати у віртуальному кіберпросторі [2]. Тому необхідним є розширення кола інформаційно-комунікативних відносин, що мають підпадати під правове регулювання. Особливо це стосується проблем правового регулювання інформаційного

обігу та комунікації в Інтернеті, до якої мають доступ навіть діти дошкільного віку.

Нині має місце певна залежність дітей, особливо малолітніх, від комп'ютерних ігор, онлайн-розваг. Соціопитування підтверджують той факт, що близько 75 % респондентів (це діти- школярі віком від 8 до 14 років) 1/3 частину свого вільного часу проводять за розвагами в Інтернеті (перегляд фільмів-онлайн, спілкування у соціальних мережах, ігри-онлайн). Більшість Інтернет-ігор мають на меті отримання прямого або «прихованого» грошового прибутку, що відбувається, зокрема, шляхом перерахування готівки на певні рахунки (за допомогою банківської картки, мобільного телефону, платіжного терміналу, електронних грошей тощо), а висунута публічна оферта адресована до необмеженого кола осіб, де вікових обмежень або не існує, або вони окреслені лише формально (фактичного контролю за їх дотриманням не здійснюється) [3, с. 48-49].

Про розширення обсягів дієздатності як малолітнім, так і неповнолітнім особам свідчить і поданий 27.12.2019 р. до Верховної Ради проект Закону України № 2684[4], який передбачає: введення поняття «підліток» (дитина у віці від 10 до 18 років); розширення правомочностей неповнолітньої особи.

Отже, з одного боку інформатизація суспільства спричинила ситуацію, в якій фактичний обсяг дієздатності малолітніх та неповнолітніх осіб є ширшим, аніж закріплений законодавчо. Разом з тим, порушень прав та законних інтересів та зловживань в сфері вчинення правочинів такими особами також значно більше, що спричинено, зокрема, особливостями їх вчинення в Інтернеті (невизначеність місцезнаходження сторін; невизначеність часу відправлення та одержання інформаційних матеріалів; складність ідентифікації учасників; невизначеність відносно вірогідності отриманої інформації та доказуваність факту укладення договору; залежність відносин між учасниками мережі від відносин з інформаційними провайдерами; електронний характер документообігу в мережі, що обумовлює необхідність застосування спеціального програмного і апаратного забезпечення; укладення договорів програмами-роботами без участі людини та ін.).

Зазначене дає підстави зробити висновок про необхідність застосування комплексного підходу. З одного боку – розширення обсягів дієздатності малолітніх та неповнолітніх осіб (в тому числі уточнення вікових меж для кожної з категорій зазначених осіб), з іншого – використання технологій, які б дали можливість дотримуватися закріплених обмежень щодо вчинення тих чи інших правочинів, максимально об'єктивно висвітлювали інформацію щодо

ідентифікації особи, вираження її волі, давали можливість захистити права дітей від порушень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гарасимів Т.З. Регуляція поведінки особи у віртуальному середовищі. ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: зб. матер. науково-практ. конф. Львів, 2016. С. 167-169.
2. Лесько Н.В. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки дітей в мережі Інтернет. ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: зб. матер. науково-практ. конф. Львів, 2016. С. 223-229.
3. Стефанчук М.О. До питання про зміст часткової дієздатності у цивільному праві України. EurasianAcademicResearchJournal. 2016. № 5. С. 46-55.
4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації прав підлітків у сфері охорони здоров'я від 27.12.2019 р. №2684. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67795

***Мінковський Вадим Вадимович,**
юрисконсульт Юридичного відділу
ТОВ «ОДЕСАГАЗ-ПОСТАЧАННЯ»*

ЦИВІЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Із розвитком мережі Інтернет усі користувачі отримали можливість вільного доступу до величезної кількості різноманітних об'єктів інтелектуальної власності. До таких об'єктів можна віднести літературні твори, комп'ютерні програми, різноманітні аудіо- та відеоматеріали. Проте, через таку можливість все частіше виникають випадки порушення прав інтелектуальної власності при використанні зазначених об'єктів. До таких порушень можна віднести плагіат, неправомірне публікування творів на різноманітних веб-сайтах без зазначення автора твору, піратство.

Слід погодитися із Ю.Є. Атамановою, яка зазначає що вільний доступ до інформації відповідно до принципу діалектичного розвитку має й зворотній бік – у відкритому стані інформація та об'єкти права інтелектуальної власності потрапляють до мережі Інтернет без згоди й навіть поза межами обізнаності автора, чим порушуються не тільки права автора на отримання винагороди за свій інтелектуальний труд, а і його особисті немайнові права, перш за все, право вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином власного імені на творі і його примірниках і за будь-якого публічного використання твору [1].